Ч. 151 (10.534). Львів, субота 11. липня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

## Африканський самум.

Мароканська війна знову дійшла до стадії, коли вся увага європейської політики звернена в її бік. Навіть сміливі диктаторські реформи Муссолініого і англьо-совітський конфлікт зійшли на другий плян. Те, чим полководець місцевих африканських племен, Абд-ель Крім погрожував Франції кілька місяців тому — може здійснитись. Він стоїть перед воротами Феву. Колиб місто дісталось у його руки, хоча би тимчасово, французьке становище могло би ускладнитись непередбаченими комплікаціями.

Пригадаймо, що на терені, де ведеться мароканська війна, перехрещуються міжнародні інтереси Франції, Еспанії та Англії. Франція, що обвинувачувала Еспанію за її соромний відступ перед Абд-ель Крімом, нині погодилась з нею у спільнім лиху, щоби вести спільний фронт. Англія, заінтересована в обороні своїх прав на Середземнім морі, не хотіла би встрявати у воєнний конфлікт, сподіючись, що Франція з Еспанією, доклавши зусиль, дадуть собі якось самі раду.

Успіхи Абд-ель-Кріма проти Французів мають перш усього величезне моральне значіння. Вони пригноблюють французьку публичну опінію, серед якої вряди-годи чути голоси, що війна в Мароку безглузда. Завдяки своїй популярности та енергії франц. премієр Пенлеве змінщив фронт у Мароку на 16.000 людей, артилерією, танками та літаками, і внутрішній фронт французької опінії. Але кольоніяльні війська, якими користується в Мароку Франція — непевні; їх розкладає пропаганда, ведена хитро Абд-ель-Крімом і щиро французькими комуністами, що не скривають своїх симпатій для визвольної боротьби Ріфанців. Абд-ель-Крімові вдається перетягати на свій бік щораз більше невтральних місцевих племен. Теперішня його мета: приєднати племена між Уергою і Фезом; від неї ділить його вже тільки ріка Уерга і три окопані горбки. Місто Уеццак уже евакуоване всіма Европейцями на приказ французької команди. Цими днями султан Марока, Мулей Юсеф, покинув свій осідок Рабат, на березі Атлянтійського океану. Він є манекіном у руках Франції і має впливати своїм авторитетом на тубільців, щоби не бунтувались.

Успіхи Абд-ель-Кріма пояснюються головно двома моментами: він знає прегарно географічні умовини свого краю, де веде партизантську війну, як це робили наші отамани; далі: він грає на релігійних почуваннях визнавців ісляму, які допомагають йому аж з Египту та Туреччини. Модерний воєнний матеріял постачають йому самі Европейці; кажуть: і Німці і совіти. Панує погляд, що його 20.000 військо не в силі, на протязі довшого часу, вдержатись супроти чисельної переваги французької та таких модерних винаходів як літаки, а може й отруйні гази, на які, хто зна, чи не прийде черга, хоча вони патетично осуджені Лігою Націй.

Єдиним непередбаченим елементом у цій буцім-то нерівній війні є сила релігійного пориву ісляму, що пробуджується до фанатичної війни. Такий порив зробив европейським державам уже неодну несподіванку, від часу списання версальського договору, що знехтував цим психольогічним елементом. Нині найкраще поінформовані дипльомати не в силі відповісти ясно на питання, в якій мірі Абдель-Крім дійшов до своїх успіхів, використавши вміло почуття віковної расової та релігійної солідарности племен, які єднає проти европейськрх держав довго приспана ненависть рабів.

Непригожий вітер, який віє нині з Африки, може бути покищо тільки звичайним вітром пустарі, але коли він зросте в самум — він може змести з поверхні Африки найтривкійші европейські твердині. А тоді його вплив вийде далеко поза межі льокальної війни, якій можна приглядатися з на-пів байдужою цікавістю.

О. О.

## „Кулацька“ земельна реформа.

**Соймова промова посла С. Маківки, виголошена дня 25. червня п. р. підчас обговорювання закону про земельну реформу, осадництво та парцеляцію.**

(Продовження.)

Знаючи, як стоять справи, можна ствердити, що господарства осадників стоять значно гірше, як загально кажуть, і то не задля недостачі засобів у господарстві, а нездібности осадників вести його. Більшість з них, як військові, випродали будівельний матеріял, землю віддали в аренду, а самі шукають „вільного хліба“. Решта сидить на парцелях, працює чужими руками, а підмог уживає не на те, на що вони призначені. 50 прц. осадників взагалі не знає хліборобства; вони гадали, що праця на ріллі це проста річ і можна нічого не робити та їздити. Якже-ж такі люде можуть нести „рільну культуру“? Хіба можуть її спинювати.

А тепер послухаймо другого аргументу замаскованих польонізаторів: „польські осадники несуть мораль у малокультурну та безбожну українську та білоруську масу“. 5 літ життя цих осадників на наших землях доказало, що

**Їх вплив на населення є відємний.**

Осадник уважає себе володарем „кресів“ — чимсь висшим; на місцевого селянина глядить як на щось мало ріжного від „худоби“ і це слово вживає у відношенню до нього. Залишім на боці малі зловживання в роді: стріляння до домашніх звірят, постійних судових процесів за це, то-що, бо це не відхильне у „сусідських“ відносинах. Зупинюсь на поважнійших справах, які кривдять наше населення. Осадник, який здебільша не розбирається у політичних справах, не знає, що вільно, а що ні, і з правила є на службі слідчої поліції. Він дає владі свою „опінію“ про політичну діяльність українських громадян: селян та інтелігенції. На підставі цих інформацій сотки українського населення арештують, держать по кілька місяців у вязниці, а потім звільняють задля недостачі доказів вини. У політичних процесах осадники виступають, як професіональні свідки, а влада вважає їх зізнання святими. (*Пос. о. Ільків: А до якої партії належать?*) До „Пяста“, а часто також і до партії о. Ількова. (*Пос. Зобач: Чи ви маєте ще багато читати нині?*) Вам набридло слухати? Видко, що вам пора до хати. Осадники часто мають на совісти

**злочинні та варварські вчинки,**

як нпр. у кольонії Княжин, де вбили безкарно селянина, у селі Загайцях, де ограбили Жида, у селі Грабово, де нападали на селян. Такі виступи терору деморалізують населення. Осадництво є на службі польських політ. партій. Кожна боївка, що розганяє наші віча, складається з осадників: як це було в Жабинцях, Кобринського повіту, у Почаєві та Пружанах, де вбили білоруського посла Еремича. Навіть селянам-Полякам не припали осадники до смаку. Відрух проти них стає щораз сильнійший і зростає до грізних форм. З численних прикладів досить вказати на вбивство війта-осадника в берестськім повіті, а в пов. володимирськім відрізання війтові одної части тіла. Погляньмо на ще один безкритичний аргумент: чуємо, що військове осадництво на наших землях є господарською необхідністю з огляду на надмір населення в деяких частинах польської теориторії. Якже ж це виглядає справді? Статистичні дані мін-ства кажуть, що управних ґрунтів більш понад 100 гект. є у варшав. воєвід. 584.405, у поморськім 283.645, у волинськім 345.813, у поліськім 450.262; в карлуватих не більш 5 гект., у варшавськім: 103.804, у поморськім 48.192, у волинськім — 119.061, у поліськім — 67.770. З цих даних видко, що простір управних ґрунтів, які творять запас землі, з обшарів над 100 г. у варшавськім воєвідстві, де розвинений промисл, вигідна комунікація, добрий збут земельних плодів, у порівнанні з волинським воєвідством є майже на 67 прц., більша, а скількість карлуватих господарств на 15.25% менша. У поморськім та поліськім воєвідстві простір управних ґрунтів у відношенні до карлуватих господарств однакова — одначе не однакові умовини життя. Поморське воєвідство користає здебільша з моря, має промисл та кращу комунікацію, а на Поліссі марна земля, багно, зла комунікація — потреби землі ріжні. Цей надмір землі не вистачить навіть на покриття карлуватих господарств. Тому творення нових польських осель на т. зв. „кресах“ не є господарською необхідністю, а просто

**позбавленням нашого селянства варстату праці,**

себто їх пролетаризацією, щоби позбутись непольського населення.

(Продовження буде.)

## Просвітна справа в Харкові.

Харків, по Києві і Одесі, є третім по величині містом України і теперішньою столицею Радянської України. Ця роля столичного міста робить Харків також центром культурного життя, хоч він і раніш займав не останнє місце в цьому відношенні. Посунений далеко на схід, лежачи майже на кордоні етнографічної Московщини, Харків здавна мав значний процент російської людности, але в ньому майже не було Жидів. Тепер у Харкові на 311.000 мешканців, Українці становлять 38·5 прц., Москалі — 34·5 прц., Жиди — 20·8 прц. і на инші національности припадає 6·2 прц. Отже Українці всетакі мають релятивну більшість, колись вони становили абсолютну більшість. Та коли під культурним оглядом раніш Харків мав характер виразно російського міста, то тепер він поволі українізується, стає українським містом, до того не мало причиняється його теперішня роля столиці України.

На 1. січня 1925 р. Харків мав 568 ріжного рода культурно-освітніх установ*), які розбиваються на три групи: установи соціяльного виховання, куди входять трудові школи, дитячі будинки, дитячі садки і инші установи для опіки і виховання дітей, разом 106 установ, в тім 61 трудова школа; установ професійної освіти, куди входять ріжні професійні школи і курси, а також інститути й технікуми, разом 101 установ; установи політичної освіти, куди зачислюють комуністичний університет, школи політичної грамоти, партійні школи, школи для неграмотних і курси для малограмотних, бібліотеки, клюби,

*) Відомости беремо з статистичної розвідки ін. Коваленка п. н. „Народня освіта в Харкові на 1. січня 1925“, надрукованої в „Статистичнім Бюлетені“ Ц. С. У. У. за квітень 1925.

Red. czas. „Dilo“ we Lwowie. Pr. 504/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 148 (10.451) z dnia 7. lipca 1925. w artykułach następujących: 1) „Za poliśkymy płeczyma“ w ustępie między słowami: starostiw, policiw... a: izza płota. 2) „Widhomia bołodowoi katastrofy w ewropejśkij presi“ w ustępie między słowami: bołodowoi katastrofy... a: la pro ratunkowu. 3) „Nowa Ukrainka w nowij chati“ w ustępach między słowami: a) wnutrisznij wyhlad... a: Na oboronnych, b) swojeji nowoji chaty... a: szczo win nastupyw, c) odna z teczijok... a: zatrojiła nasz, d) odni podawalymut'... a: naszij mołodi, e) szukaczy ratunku... a: bołowno naszoi mołodi, f) howoryły pro... a: zachidnu witko, g) syna-orła... a: Raz nałyłe i h) oboronnych stanowyszcz... a: A zaky pryjde zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną 6. lipca 1925 konfiskatę za uprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 éx 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 7. lipca 1925 r.

Hawel.

# НОВИНКИ.

— **Ще один загов'р.** Польські часописи спокою не мають. Що день, то якийсь новий український заговір, нова зрада, нова небезпека. Ось учерашнє „Слово Польське" бє на аларм, що Українці з Галичини навязують зносини з Українцями Волині і Холмщини і то в такій антидержавній ділянці, як… культура та освіта. Галицькі Українці уроїли собі попросту, що Волиняки і Холмщаки, не один нарід з ними і хочуть силою прорватися через сокальський кордон та закладати там „Просвіти". Дійшло до того, що Галичане М. Г. і д-р І. К. їздили собі безкарно по Волині і Холмщині та робили „наради" в „Просвітах" і „Рідних Хатах". — Найліпшим способом на цю антидержавну акцію було б завести пашпортовий примус для галицьких Українців, які хочуть їхати на Волинь чи Холмщину, а тих, які приїдуть з пашпортами, негайно відставляти назад.

— **Олександер Носалевич**, артист державної опери в Вісбадені — який з великим артистичним успіхом виступав на концерті у Львові в понеділок, дня 6. липня ц. р. — запрошений через управу літниська згодився виступити з власним концертом в Гребенові, а це в неділю, дня 12. липня ц. р. в салі пансіону „Стахова Воля" о год. 8·30 вечером. Громадянство Сколівщини і околиці не повинно поминути нагоди насолоджуватися піснею в знаменитім виконанню нашого артиста.

— **Хмари над театрами.** Не тільки український театр в Галичині переживає крізу. Переживають її і заграничні театри, переживає її і львівський театр. Попередній директор Чарноцкі безпощадно битий частиною польської преси — уступив зі свойого становища. На його місце законтрактовано дир. театру з Варшави п. Шіллєра. Новий директор мав уже ввійти в виконування обовязків, але тимчасом львівська міська рада порішила замкнути оперу. Це дало привід дир. Шіллєрові до зірвання контракту і львівські театри остали без директора. Ясна річ, що безкоролівя не вийде на користь і так не дуже доброму львівському театрові. Міська рада порішила розписати новий конкурс на директора і не замикати опери — якщо співаки згодяться на знижку платень.

— **Новий злодійський винахід.** Сталося це очевидно в Америці. Перед одним банком у місточку Лінкольнвіль спустився на площу літак. З нього висіло кількох „джентельменів" і на протязі кількох хвилин ограбили банк з усеї готівки. Після щасливої операції всіли знову на літак і полинули в воздушні простори. Погоня, вислана на кількох літаках, не принесла ніякого успіху, бо тяжко було по слідах у повітрі розпізнати, в котру сторону поїхали.

— **На потіху сухітникам.** В місточку Селер під Женевою помер недавно один годинникар, доживши круглої суми: сто літ. В 26. році життя вже терпів на груди і мав лиш один легень. Лікарі пророкували йому, що при великій уважливості проживе ще найменше рік. З огляду на те бідний годинникар рішив ще бодай побавитись трохи. Жив весело і широко, не жалуючи собі нічого. В сороковім році життя устаткувався і почав відтоді шануватися. Видно добре шанувався, коли дожив сотки літ, себто 73 роки більше, як пророкували йому лікарі. Тепер невідомо, чи той сухітник був такий сильний, чи його лікар був такий слабий!…

— **Перебудова мосту** на лінії Львів-Стоянів вимагає дводневої перерви безпосередньої комунікації. Їзда буде відбуватися в той спосіб, що між Камінкою і Сапіжанкою треба буде пересідати і переносити клунки.

— **Біда з фреквенціями.** Львівська кураторія з великим болем серця рішила замкнути в Перемишлі школу ім. Сенкевича з огляду на малу фреквенцію. Вжеж то ця фреквенція мусіла бути застрашаюча, коли треба було замкнути таку важну „placówk-y"!… А тимчасом українській гімназії призначується тільки пять повітів, бо має за велику фреквенцію.

— **До Українського Хору Д. Котка** потрібні жіночі голоси альти. Зголошення надсилати негайно на адресу: Стрий, poste restante, Український Хор Д. Котка для М. Прозоровського. Речинець зголошень до 15-го н. м. 2150 в) 3-3



# З судової салі.

**Процес Коригабера і тов. — За обманство і вимушування.**

Цілий перший день розправи пройшов на словній дискусії між обороною і прокуратурою і трибуналом на тему: Чи може львівський окружний суд вести розправу по внесенню обороною прохання до Найвищого Суду про вилучення львівського Апеляційного Суду разом з усіма підлеглими йому округовими судами від ведення цієї розправи? Оборона доказувала всіма можливими засобами, параграфами та аналогіями, що не може, а трибунал став на становищі, що доки внесене обороною прохання Найвищим Судом не полагоджене, доти трибунал має обовязок раз розписану розправу вести. Наслідком того відкинені були всі внески оборонців.

**Другий день розправи.**

Починається розправа від списування ґенералій обвинувачених: Микитин є абсольвентом гімназії; Коригабер, будівничий, власник великого майна, яке сам оцінює тільки на 50 тисяч золотих; Єгер, власник друкарні, оцінює свій маєток сам на 500 тисяч зол.; Глязерман власник граверського варстату, оцінює свій маєток дуже скромно і заявляє, що жиє з праці рук; Дверніцкі, бувший поліційний агент, тепер власник приватного бюра детективів.

Микитин, що засідає на лаві обвинувачених, раз із названими жидівськими потентатами, робить прикре враження. Він одинокий сидить весь час у слідчій тюрмі вже на протязі кількох місяців (усі инші вийшли зі слідчої тюрми на волю за велику кавцію). Тюрма витиснула на ньому сліди втоми і виснаження. Убраний незвичайно скромно і вбого. В порівнанні з ним, всі инші обвинувачені представляються ситими, елєґантними та певними себе. При першому погляді на ту лаву так і догадуєшся, що Микитин — це жертва ось-тих ситих жидівських фінансових потентатів.

**Акт обвинувачення.**

Довжезного своїми розмірами акту обвинувачення, який відчитувано на протязі чотирох годин, докладно передати важко задля недостачі місця. Та цілий акт обвинувачення є яскравим документом часу. Він розкриває страшні речі. Чи всі порушені в акті обвинувачення справи та вчинки обвинувачених останутся ненарушими і по переведенні розправи — невідомо, та все таки всі ті факти мусять мати щось реального, на чому вони опираються. Як відомо вже нашим читачам, вся ця справа має тісний звязок зі справою Штайґера, підозрілого у виконанні атентату на президента Польщі Войцеховського. Штайґера судив свого часу доразовий суд, який його не засудив і передав справу звичайному судові. Штайґер сидить у слідчій тюрмі по нинішний день і до цього часу слідство проти нього не закінчене. Ця розправа тільки ускладнила ціле слідство у справі Штайґера. Коли справу Штайґера передав доразовий суд судові звичайному, тоді, видно, зродилася у львівських сіоністичних колах думка (Штайґер сіоніст!), доказати за всяку ціну, що Штайґер невинний. А щоби те зробити з якнайбільшим успіхом, треба було найти правдивого винуватця. До цього ужив обв. Коригабер на спілку з Єґером, Глязерманом і фотографом Мінцом обв. Микитина. Микитин ходив до своєї нареченої, що служила в Коригабера і при тій нагоді познайомився з тим останнім. Перед Коригабером мав Микитин заявити, що Штайґер зовсім невинний, бо він, Микитин, знає правдивого виновника атентату. Фотограф Мінц повідомив про це поліцію і ця переслухала наречену Микитина, яка не зізнала нічого цікавого, одначе названі Жиди справи не залишили. Вони постановили оминути львівську поліцію та перевести доказ невинности Штайґера понад її голову. У тій цілі вдалися за допомогою до приватного аґента Дверніцкого, а з Микитином вступили у пертрактації в тому напрямі, щоби він зложив перед Дверніцким свої зізнання про невинність Штайґера, та щоби подав імя виконавця атентату. За те зажадав Микитин 5 тисяч долярів і достарчення особистих документів на чуже імя, для виїзду за границю, до Швайцарії. Єгер і тов. прообіцяли йому цю суму та зобовязалися перевезти його через польську границю. Микитин зложив перед Дверніцким свої зізнання про те, що виконавцем атентату був Степан Паньчишин, український комуніст. В акті обвинувачення описано докладно те, що Микитин мав викиди совісти і не хотів обтяжувати своєї совісти фальшивими зізнаннями на Ст. Паньчишина, але обвинувачені до таких зізнань його просто примусили, бо не давали йому спокою. Всі зізнання, зложені таким чином, віддіслано до варшавської поліції. Ця почала вести нове слідство на власну руку, поминувши ділковито львівські слідчі поліційні органи. Слідство вів славний варшавський комісар Пйонткевіч. Одначе не спала і львівська поліція. В результаті інтензивного слідства виявилося, що Паньчишин не міг виконати атентату, бо в день атентату його цілком не було у Львові. Через те впала ціла теорія про Паньчишина і все заметушилося. Послідувало арештування Коригабера, Єгера, Глязермана, Мінца, Микитина і Дверніцкого. Акт обвинувачення висвітлює також ще одну справу, яка мала місце в часі доразової розправи проти Штайґера. Тоді доставлено на розправу два документи, які дістала редакція „Хвилі", а в яких українська військова революційна Організація повідомляла редакцію, що Штайґер є невинний та що атентату доконав представник української революційної організації. Микитин зізнав, що ці документи носив до редакції „Хвилі" він, а передавав їх через нього Коригабер. Виходить, що й ці документи були фальшиві. Офіціяльно є в акті обвинувачення ще багато-багато инших справ, що кидають ярке світло на цілий варстат, який незвичайно справно функціонував, а метою якого було per fas et nefas доказати, що Штайґер невинний, та підставити замісць нього кого иншого, без огляду на те, чи той инший був виконавцем атентату, чи ні.

По відчитанню акту обвинувачення зарядив провідник трибуналу перерву, а після перерви приходить переслухання обв. Микитина.

# НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.



# ОПОВІСТКИ.

**Український хор Д. Котка:**
у суботу 11.VII. м. Немирів.
у неділю 12.VII. м. Немирів.
у вівторок 14.VII. м. Угнів.
у середу 15.VII. м. Угнів. 2150 16-?
у четвер 16.VII. м. Белз.
у пятницю 17.VII. м. Белз.

**Члени торговельної Спілки „Народний Дім"**, кооперативи з обмеженою порукою в Яворові, які до кінця року адміністраційного 1925 не доповнять своїх уділів до квоти 5 золотих згідно з рішенням Загальних Зборів з дня 26. квітня 1925 р., зістануть викреслені з членів з днем 31. грудня 1925 р., згідно з рішенням тих самих Зборів точка 7. — УПРАВА. 39 1—1

**Вид'л Кружка УПТ. в Борщеві** отвирає з днем 1. вересня ц. р. третій з ряду курс ткацтва і килимкарства, який буде тревати до 31. січня 1926. Оплата за науку виносить 10 (десять) золотих місячно. Крім того з днем 20. вересня ц. р. отвирає шістьтижневий (вечірний) курс вишивкарський. Оплата та сама. Охочі вписатись на котрийсь з тих курсів, внесуть подання о приняття на руки Виділу Кружка до 25. серпня ц. р. — ВИДІЛ.

# Дрібні оголошення.



# ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.



# КОНКУРС.

Комітет будови Народного Дому в Чорткові оголошує конкурс на плян будови дому, який має служити в першій мірі на поміщення театральної салі зі сценою, а відтак на льокалі для осередних культурних і економічних установ та склепів.

Будівля має бути держана в українськім стилю. Пляни мають обнимати нариси льохів, земні, пивниць, партеру, першого і другого поверха враз з схематичним перекроєм та фасадою. Виконання довільне, можливе і в олівці.

Речинець надсилання нарисів до дня 1 жовтня.

Проект буде розглянений комітетом при прибранню знавців.

За виконання двох проєктів, признані за найкращі премії в сумах 300 і 200 зол.

Автор принятого проєкту одержить на Комітету будови доручення розробити свій нарис за винагородою згідно з умовою.

Потрібні умовини, розклад дому і ситуаційний плян парцелі вишле на жадання Комітет будови, до якого слід звертатися на руки д-ра Антона Горбачевського в Чорткові. 35 1—

с[illegible]тесь, бо набю морду"... Він: „Ви хахли! І Ви хотіли мати свою [illegible]?... Ви, в яких донині живода рисмоктує по ваших нужденних селах останню кріплю крови, коли ваша молодіж тисячами помирає з голоду, волочиться по міських бруках — а не маючи змоги найти собі куска хліба масово постачає кандидатів до польської дефензиви!!!" Я занімів!! Він дальше: „Скільки у Вас сільських кооператив?!" Я мовчав. Він: „А може знаєте, скільки в тих кооперативах працює ваших безробітних студентів, студенток, неприйнятих до державної служби урядовців!? А знаєте скільки є українських громад на теренах, що належать до Польщі?!" Я не статистик — подумав і мовчу дальше. Він: „Скажім, що лише 20.000 громад — і що в кождій громаді лише одна кооператива. Чи знаєте, де місце для ваших студентів, студенток, зльокавтованих урядовців??" Я хотів відрубати нахабному швабові, тай сказав: „Добре Вам казати про кооперативи — але в нас нема грошей!" Він: „Зачинайте від 20 зол.. 20 золотих, вложених в сіль, нафту, шварц, нитки і голки, забезпечують удержання для одної людини... Ваші сільські жидки також не мають капіталів — часто 100 зол. ціле їх майно, — а прецінь цілі родини жиють вигідно серед Ваших хахлів — і їдять що суботи на шабас курку!! А Ви можете мати кредит. Нехай тільки Ваші центральні інституції звернуться до нас! Дістанете товарів доволі!!"

Я стиснув руку Німцеві і ми розійшлись. А тепер я звертаюсь до українських безробітних студентів, студенток, зльокавтованої і збідженої інтелігенції зі запитом: Що краще: Чи служити свому народові на селі, чи витирати в холоді і голоді міські бруки?! Скільки маємо сільських кооператив? Чи знаєте, що одинокою відповідю жидам з нашого боку на їх політичний фаєрверк повинно бути гасло: в кождім селі українська кооператива з свідомим Українцем на чолі?

**Жидофіл.**

---

# Українсько-чеські культурні взаємини.

(Продовження.)

**Недостача нашої пропаганди.**

Також другий американський часопис займався цією справою і відкинув заздалегідь можливий закид, що таку, одну чи другу, „Історію" не було би за що видати.

Редакція каже, що яканебудь чеська накладня радо би таку книжку видала, а в останнім випадку поміч чесько-словацького уряду для її видання є певна.

Але першою умовиною є: щоби був рукопис. Досі про нього не чути.

Ясно, що найважнійшим засобом інформування чужої суспільности є преса. Та і в тім напрямі не робиться вже від довшого часу тут нічого. На щастя — добрі люде тепер мають навіть дуже добрий новий викрут: тепер Чехи, мовляв, є в союзі з Польщею, то нічого не захотять поміщувати про українські справи.

Хоча Чехи й справді до всіх своєю владою заключених союзів ставляться дуже поважно, проте в них є знаменито вироблена, традицією закріплена, тактика, що треба і на задні колеса оглядатися та все мати на кожний випадок зарезервованих инших союзників.

Будь-що-будь, а напр. такому знаменитому українському журналістові як М. Гехтер удається майже що тижня помістити в офіціяльній „Prager Presse" бодай одну статейку про українське письменство, мистецтво і т. ин. Також відозва українського парляментарного клюбу в польськім соймі про положення українського народу в Польщі пішла (заходами другого нашого дневникаря) не лише у німецьку соц.-дем. пресу в Чехословаччині, але й в инші чужинні соц. часописи.

Зносини з чеськими міродатними колами є дуже легкі для тих трьох тутешніх університетських професорів, що були членами австрійського парляменту, отже мають близших знайомих не лише між чеськими міністрами, але знають самого президента республики д-ра Масарика.

Що-ж — **але треба хотіти!**

**Що чувати з „Єднотою"? — Наші концерти.**

Найліпшим, випробованим підчас світової війни засобом до взаємного обзнайомлення між двома народами є так звані мішані товариства, по чеськи „єднота". І ось власне недавно заложено в Празі навіть „чесько-лєттійську єдноту", а головою її вибрано президента чеської Академії Наук д-ра Зубатого.

Цими днями йду я одною праською вулицею і бачу напись „Земгор". Ага! Так це знана російська організація. Ану — вступім у сіни, що там побачимо.

У сінях крім ріжних орієнтаційних написів побачив я таблицю, а на ній порядок двацятидвох викладів у чеській та російській мові, які дає „Чесько-російська єднота"!

Ось як люде працюють, коли хотять, щобя їх другий народ пізнав і з ними числився!

І „Чесько-українська єднота" уже закладалася, але, на жаль, як вже зазначено, — вона цілком не функціонує, а кождий, хто про ту справу знає, інакше змальовує її. Чому так є? Звичайно представляють справу в той спосіб, що це чеський уряд натякнув своїм людям, щоби з тої справи нічого не вийшло. Одначе саме цей викрут має найменше ознак імовірности, тому, що майже не можливе, щоби уряд піддержував цілий ряд далеко важнійших наших установ, а завзявся власне на „чесько-українську єдноту"!

Зрештою є Чехи-українофіли від уряду вповні незалежні, що не так легко дали би впливати на себе. З тими робота усе можлива, але — треба хотіти робити, та треба мати почуття національного обовязку!

Тепер перед феріями і справді не дасться вже багато зробити, але нехай панове, що в тій справі виступають з українського боку, тямлять собі, що це не є лише їх особиста справа, але справа громадянська і що за свою діяльність, себто повну недіяльність вони відповідають перед загалом.

При цій нагоді треба вже порушити і другу „рану".

„Українське товариство письменників і журналістів у Відні" ухвалило ще тогід перенести це товариство до Праги. Отже було би дуже важним довідатись, чи головні діячі у тім товаристві, панове Олесь, Кушнір і Сірий постаралися вже зареєструвати статути того товариства у чесько-словацької влади. Гадаємо, що на це було вже досить часу!

Хоча тутешня наша еміграція, а вже в першім ряді наддніпрянська дуже завзято свариться між собою, то таки маємо прецінь тут також і деякі публичні виступи, котрі назовні репрезентують життя тутешніх Українців. Це торкається передовсім до ріжних концертів уладжуваних головно при участи українського акад. хору, хоча виступає також часом і хор українського клюбу в Черношицах під Прагою, де живе численна українська кольонія. При його участи, устроєно дня 4. квітня ц. р. гарний концерт в користь українських інвалідів.

Концерт в користь інвалідів розпочався відспіванням чеського, словацького та українського гимну. Це гарно, але ось у чім клопіт: у Чехословаччині грають чи співають при офіціяльних святах на території чеській та словацькій оба перші гимни, а на Підкарпаттю окрім них ще і гимн „підкарпатських Русинів". Було великим нетактом викидувати з продукції гимн підкарпатський, бож це гимн наших рідних братів. Концерт відбувався в Празі, столиці цілої держави, отже Українці, співаючи державні гимни, повинні були безумовно зараз по словацькім відспівати і підкарпатський. Що відчували тих кілька підкарпатських студентів, що були на концерті, коли помітили, як їх гимн знехтовано?! Чи це є спосіб приєднання їх до себе?

Дуже добре, що відспівано всеукраїнський гимн, але ним повинна і так безумно кінчитись всяка патріотична маніфестація, а тим більше концерт.

На тім концерті виступив також хор бандуристів під орудою звісного бандуриста Ємця і викликав думою про Дорошенка велике захоплення. Однакож той хор, виступаючи публично, повинен дещо зважати також і на зверхні форми.

На кождім українськім концерті є усе багато Чехів (готовий матеріял для чесько-української єдноти!) і тому не личить тоді виступати у якихсь ясних чи бурих убраннях.

В культурнім світі є деякі загально приняті форми і їх нарушувати не годиться. Коли хто не має свого власного темного (вже не кажу чорного) убрання, то нехай собі визичить у знайомого. Це відноситься передовсім до самого п. Ємця, що виступив у якійсь сивавій блюзі. Незаховування загально прийнятих форм — це легковаження публики!

Дуже гарно випали пісні черношицького хору, у чім заслуга передовсім його диригентки пані Щуровської-Росіневич. Вона і диригент академічного хору п. Рощахівський — вийшли зі школи Кошиця і тому хори, що співають під їх управою, виходять цілком інакше ніж тоді, коли ними диригує инша людина, людина — без того темпераменту і без тої школи.

Шевченківський концерт уладжовано в Празі 8. мая ц. р. в найкрасшій праській салі: в салі „Сметани" (громадськім домі). У піснях академічного хору давалася безумовно відчувати відсутність батути п. Рощахівського, а п. Меншінському удалося аж дальшими піснями розворушити публіку. Гарне вступне слово виголосив по чеськи проф. чеського університету Махаль, який популярно пояснив дуже численно присутним Чехам значіння Шевченка для українського народу. Свій виклад ілюстрував він цитатами з Шевченкових творів у чеськім перекладі.

На велике диво це визначне наше національне свято ані не зачалось ані не закінчилось національним гимном! Правда, співали на вступі „Заповіт" Степенка, але та млява композиція в похороннім напіві не заступить національного гимну. Вона дуже добре надається до заколисання до сну, але не в силі спалахнути полумя, не пірве до діла! Дарма, що в тексті Шевченка приходять ті славні слова: „уставайте, кайдани порвіте", але вони цілком приголомшені безнадійною, розпучливою арією. На справдішній тризні по Шевченку ця композиція може ще бути відспівана, але не на Шевченкових вечерницях, що будь як-будь є все святом національного відродження.

А національний гимн повинен бути відспіваний хором на сцені по останній точці, при чім наша публика не повинна стояти з зачиненими ротами, але брати участь у співі. Наші сестри і браття повинні тямити, що лише ентузіязмом можна здобути для свого народа кращу долю, лише по словам Лепкого „розпаленими до грані свого духа"!

(Покінчення буде).



---

# З концертової салі.

Дня 6. цього місяця, відбувся концерт арт.-співака Олександра Носалевича, першого басіста опери в Вісбадені й арт.-музика Богдана Бережницького, першого челіста Фолькзопери в Відні.

Львівське громадянство мало нагоду пережити справжній артистичний пир, який мало мав рівних собі.

Обидва концертанти, — европейської слави артисти, якнайкраще сповнили надії українських мельоманів, які 6. липня заповнили салю Лисенка.

Перший виступив п. арт. Носалевич, відразу здобув публику своїм великим, звінким голосом та оригінальною інтерпретацією деяких, навіть дуже знаних пісень. Спеціяльно Січинського „Як почуєш в ночі" було так глибоко передумане і так майстерно відспіване, що певно стане взірцем до наслідування, як досі була інтерпретація Менцінського.

Голос артиста заблис усіми прикметами і в чужих творах: Вагнера та Верді'ого. З першого автора відспівав Носалевич промову Ляндграфа з оп. „Tannhäuser", з другого арію з оп. „I vespri siciliani" (o tu Palermo). Про дикцію та фразування в співака тієї міри, що Носалевич, і говорити нічого. Кожне його слово повне та викінчене як у fortissim-ах так і в pianissim-ах. Голос, спеціяльно в середині, такої прегарної краски і могутної сили, що дається хиба порівняти до „Ловака" Ді дура.

Гідним співконцертантом знаменитого співака був знаний уже нашій ширшій публиці челіст Б. Бережницький.

Його гра вже нераз давала насолоду слухачам не тільки у Львові, але й по инших містах Галичини. Цього вечера він станув на вершинах свого артизму і дав публиці справді цілого себе.

З безліч відіграних композицій тяжко вибрати найкрасше віддані. Майстерно відтворений Haydn'a концерт D-dur чарував обдуманістю і технікою. Ніжна „Думка" Барвінського оправдувала надії покладені на автора. З инших годиться відмітити: Scherzo і Sérénade espagnole легко приємні для слухача-лаїка.

Загально кажучи, челіст удержав блескучо концерт на тім високім рівні, на який поставив його співак.

Фортепяновий дотрів спочивав у першім випадку в руках п. Л. Туркевича, в другім у руках дир. В. Барвінського.

Обидва піяністи багато причинилися до краси і артизму концертового вечера.

**В. П.**

---

# ОСТАННІ ВІСТИ.

**Нім.-польські стосунки.**

Нім. уряд видав зарядження, щоб німецькі залізниці не приймали транспортів дерева, що йдуть через нім. територію до Франції і Бельгії. У відповідь на те пол. уряд встримав імпорт нім. товарів до Польщі.

**Антисовітський фронт.**

Англійський уряд здецидований утворити великий антисовітський фронт. Уділ в ньому Франції й Америки є запевнений. Японія вагається, а Німеччина вимагає компенсати зі сторони Польщі за свій уділ.

**Демонстрація литовської армії.**

Близько Оран на литовсько-польській границі відбулися маневри лит. військ. Артилерія віддала около 1000 стрілів, кавалерія порушалася теж при самій границі.

**Ріфійці не заняли Тази.**

Пенлеве спростовує поголоски, наче би Ріфійці зайняли Тазу.

театри, кіна і т. п., разом 361 установ, в тім найбільшу групу становлять школи політичної грамоти (89).

На 61 трудових шкіл тільки 35 було комплєтних, це зн. мали всі 7 груп, що заміняють колишню початкову школу і нищу гімназію, решта шкіл не мали повних комплєтів, серед них найбільше чотирьохліток. В усіх трудових школах було 30.191 учнів, майже по половині дівчат і хлопців, що становить 57·5 прц. загального числа дітей у віці від 8 до 14 літ. По соціяльному складу учні діляться так: дітей робітників 46·1 прц., службовців — 39·0 прц., самостійних хазяїнів — 8·4 прц., решта припадає на инші групи. Серед населення Харкова робітники становлять 28·3 прц., службовці — 34·2 прц., хазяїни — 14·1 прц., отже школа обслуговує робітників і службовців в більшій мірі, ніж їм це належиться, натомісць кривдить инші групи населення.

Що до мови навчання, то українські школи становили 31·2 прц. всіх шкіл, російські — 44·4 прц., українсько-російські і з иншими мовами побіч української — 14·8 прц., жидівські 4·9 прц. Учнів в школах було: Українців 41·9 прц., Росіян — 38·9 прц., Жидів 16·1 прц. В порівнанню з попереднім роком число українських шкіл збільшилось на 8·3 прц., українсько-мішаних — на 8·2 прц., а російських шкіл зменшилося на 18·0 прц. Отже трудові школи дійсно українізуються, російські школи переміняються на українські і мішані. Найповнійше українізація шкіл переведена на переферії міста, де мешкає переважно українське населення.

Що до инших установ соціяльного виховання, себто діточих будинків, діточих садків і ин., то було їх 44, а дітей в них 3.019. Тут українізація слабше переведена. Дитячі установи з українською мовою виховання становили всього 22·7 прц., російською — 56·8 прц., мішані — 13·8 прц., в той час як дітей Українців в цих установах було 33·0 прц., дітей Росіян — 42·1 прц., решта дітей припадає на Жидів і инш. національности. Дитячі установи, подібно як і трудові школи, обслуговують також переважно робітників (40·8 прц. і службовців (24·8 прц.).

На 101 установ професійної освіти, найважнійше значіння мають інститути й технікуми, колишні факультети університету і инших вищих шкіл, є їх всіх 18, крім того 8 робітничих факультетів і всіх їх українізація майже не доторкнулася. Українські виклади становлять в інститутах і технікумах 25·0 прц. всіх викладів, на робфаках 12·5 прц. Те саме в инших школах професійної освіти. Лише педагогічні курси зукраїнізовано на половину, з двох шкіл цього роду є одна українська, та пару професійних шкіл і професійних курсів.

Всіх учнів в установах професійної освіти було 24.231, в тім 16 205 жущин і 8026 жінок. В інститутах було 9319 учнів, в технікумах — 2137, на робфаках — 2168, решта учнів припадає на ріжні инші професійні школи. В усіх цих школах Українці становлять приблизно одну третину учнів, лише на робітничих факультетах вони доходять майже до половини (47·4 прц., а на педагогічних курсах становлять абсолютну більшість (60·2 прц.). Росіян на педагогічних курсах майже нема (2·8 прц.), натомісць дуже багато Жидів (36·7 прц.), в инших школах Росіяне і Жиди дорівнують Українцям або й переважають їх. Майже всі установи професійної освіти переповнені дітьми службовців (36·3 прц.) і робітників (37·9 прц.), на селян припадає 17·0 прц., а инші категорії населення всього 2·1 прц. Найбільше службовців є в інститутах (60·1 прц.), технікумах (49·4 прц.), професійних школах (60·3 прц.), отже ці школи не так спролетаризовані, як збюрократизовані, виховують дітей радянських бюрократів.

З установ політичної освіти на першому місці стоять школи для малописьменних. Було їх 42, але навчання українською мовою провадилось лише в 3. школах. Так само по російськи провадились школи для неграмотних. На 76 цього рода шкіл, українських було лише 2. Між тим обидва роди цих шкіл обслуговують переважно або майже виключно українське населення. В школах для малописьменних було 1719 учнів, в школах неграмотних — 3507. Чому ці школи зачислюються до установ політичної освіти? Мабуть тому, що вони при нагоді научання грамоти мають на ціли політичне освідомлення дорослого населення, при



помочі устного слова. А що цим ділом займаються партійні комуністи, а ці комуністи є переважно Жидами і Росіянами, то цим мабуть треба пояснити майже виключно російський характер шкіл.

Радянських партійних шкіл є в Харкові 3; в двох навчання ведеться російською мовою, в одній — українською, учнів в них було 541, в тім 100 жінок. Шкіл політичної грамоти було 92. В яких мовах вони велися, відомостей не маємо, мабуть по російськи.

Клюбів було 61, членів в них зареєстровано 38.711, що становить 11,8 проц. загального числа населення і 32,9 проц. самодіяльного населення, отже ці просвітні установи охоплюють третину всього дорослого населення міста. Чисто українських клюбів було всього 5, російських 13, один польський, а решта мішані. Чисто робітничих клюбів 15, професійних 12, один клюб службовців, а решта мішані. Клюбів підлітків 3, виключно для дорослих 21, мішаних 37. Що до характеру діяльности клюбів, то 49 з них мали бібліотеки, при 37 були просвітні гуртки, при 50 — драматичні, при 38 — політичні і професійні, при 39 — художні і при 46 ріжні инші гуртки. Найбільше членів мали гуртки фізичної культури, найменше членів було в антирелігійних гуртках, бо всього 193, що становить 0.5 проц. всіх об'єднаних в гуртках членів клюбів.

Всіх бібліотек загального користання було 49, в тім дві центральні, 21 районних, 13 професійних спілок і инш. Виключно українських бібліотек було 3, російських 13, а решта мішані. Всіх книжок в бібліотеках зареєстровано около міліона (942.757), 23 бібліотеки мали до 5000 книжок, 24 бібліотеки від 5000 до 25000 книжок, а дві поверх 25000 книжок. Абонентів в бібліотеках було 83.796, протягом року видано до читання 1,287.753 книжок.

Про комуністичний університет, головну установу політичної освіти, відомостей не маємо.

Наведені цифри свідчать, що Харків є дуже важним культурним центром України, що просвітні установи в нім охоплюють поважне число населення, що культурне життя в нім розвивається досить інтензивно, — чому показчиком служать не тільки численні школи, що обслуговують також позамісцеве населення, напр. вищі і середні школи, а також маса установ позашкільної освіти, що обслуговують виключно місцеве населення, як напр. клюби і бібліотеки, — та що українська течія в культурному життю Харкова починає бути досить помітною.

**А. Ж.**

# Реальна відповідь.

### На маргінесі польсько-жидівської угоди.

(Голос з провінції.)

Жиди зробили з польським урядом угоду. Сталося — нехай їм це вийде на здоровля. Подратувало це декого з нас, що без нашого відома — подратує їх самих ще більше, коли по перших цілунках братання прийде буденне „подружжа“: мезаліянс. Плакати не будемо. Маємо ще один новий досвід. Все діло тільки в тім, що він вийшов нам на користь. Хто може знати: як події спонукують інколи суспільність до діяльности. Може не один з наших громадян, що залицяється до „реальної“ політики, намотає собі на вус „реальну“ політику жидівських дипльоматів.

Ось яку розмову мав я в той мент, коли прийшла звістка про цю славну „угоду“.

— „Чи Ви багато маєте молодої інтелігенції?“ — спитав мене недавно на Волині „польський Німець?“ — „Дві-три тисячі“ — відповідаю. „Щож вона робить? чи приймають Ваших молодих інтелігентів до урядів?“ Я: „Ну, це слабше“. — Він: (перебиває)... „але до дефензиви — то так!!“ Я хотів йому плюнути в лице — але стямився, бо майнуло мені в голові, що я не найшов відповіді на його питання: що робить наша обездолена молода інтелігенція?

Дискусія йде дальше.

Він: „Багацько у Вас кооперативів?“ Я: „знайдеться пару десятків“. Він: (впадає)... тисяч... Я: „Не

Р. НІЧЛАВКО.

# „Синичка“.

Чи можливо, щоби хтось з Вп. Читачів не знав славного міста Бучача? Ні, це не можливе! Бо, кому не довелося хоч би раз в життю бути в Бучачі, той повинен з науки історії знати це місто, а хто і в історії не дуже битий, той мусів хоч би з устних оповідань чути щонебудь про Бучач!

Адже Бучач відомий і славний уже від кількох соток літ. Вже в давнині велися під Бучачем воєнні бої; в Бучачі заключували повоєнні трактати; Бучач був свого часу граничним містом між Австрією і Росією; в Бучачі була славна василіянська гімназія; в Бучачі над Стрипою що суботи відбувалися бої між гімназіяльною молодіжю і Жидами; біля Бучача побудовано перший у Галичині залізничий тунель; попри Бучач жене залізниця з такою шаленою скорістю, що ще в добрих передвоєнних часах діти з Підзамочка бігли з поїздом навипередки, витягали ручки до вікон вагонів і мов циганята мантили: цента, цента, цента! Бучацький залізничий міст над Стрипою спірається на одним тільки високім стовпі, і тому проїздити по ньому дуже небезпечно! Найкращий доказ, що кожна подорожна християнської віри робить на собі знак св. хреста, коли поїзд вкочується повільним темпом на цей міст, а кожна Жидівка охає і прижмурює очі...

Ось низка фактів, що прославлюють місто Бучач... Кожний з тих фактів сам про себе міг би зробити славу якомусь містові, а щасливий Бучач має їх цілу літанію! Бо не думайте, буцім-то ми навели тут вже всі того роду факти. Куди там! І половини ще нема. Адже на ринку в Бучачі пишається старинний гарний ратуш; на горбі під Бучачем сторчать розвалини старого замку-твердині; славна була бучацька педагогія завдяки знаменитій „березовій каші“; славна була бучацька горівка, славна метода гри в карти „по бучацьки“, славні були колись на цілу Австрію купці „фін Бічуч“, над усе славні бучацькі гречані крупи!...

Багато з того, що було — минуло, не минулися, фалабу, славні бучацькі гречані крупи!

Під бучацьким старинним гарним ратушем сидять собі бучацькі крупярки і продають гречані крупи — по старомодному: на кварти.

Приступаєте з запитом: по чому кільо круп?

— О-о! Щось також! Ще й крупи важити! Ми на міру.

— То по чому літра?

— Е—е! Яка там літра!? Ми, паночку, продаємо на кварти. Ось стара мідяна кварта. Цею квартою міряла моя мама, бабка, прабабка і я инакшої міри не знаю. Як собі хочете! А може кварти вам на багато? то я можу вділити кватирку. Одну, дві, три? Кілько хочете! Ось тут вона. Так-же мідяна, так-же з роду в рід ми нею міримо. Колись, памятаю, бабуня продавали кватирку по маньґерові. Такі чотири грейцарі були в купі. Таксамо мідяні. Тепер инакше. Всьо пішло на тисячі і міліони. Ой, ті міліони, міліони, бодай їх мої очі не виділи!

І так говорить бучацька крупярка, за що зачепить, без кінця!... А рівночасно відмірює крупи, рахує гроші і т. д. Як що не удасться її навязати розмову з покупцем, то продовжує розмову з сусідками крупярками, а рівночасно полагоджує свій торг з покупцем.

Поміж усіми крупярками зпід бучацького старинного гарного ратуша визначається Анеля Сорока. У своїм фаху визначна тим, що побіч звичайних грубих гречаних круп виробляє краківські дрібонькі; а поза фахом ще тим, що дочку „вигадукувала“ на попадю, а сина на поліцая.

Щодо сина, то нібито не її заслуга, а її шлюбного чоловіка, покійного Василя Сороки. В роді Василя Сороки уряд поліцая був традиційний. Батько Василя Іван Сорока був перший поліцай в роду Сороків; обох своїх синів Василя і Миколу вивчив на поліцаїв. Одначе Микола змінив уряд і став гімназійним терціяном; за те Василь служив до самої смерти вірно і совісно міській поліції, дослужився уряду вахмайстра та ще і сина Михайла віддав на цю службу.

Мама Михайла, а жінка Василя Сороки, Анеля походила з давнього крупярського роду Синиць. Як далеко сягає людська память, рід Синиць займався виробом гречаних круп. І треба признати, що найкращі, найчистійші і найсмачнійші крупи все були у Синиць. Коли-ж рід Сороків подружився з родом Синиць, то вирішено, що задля збереження традиції перший мужеський нащадок цього подружжа посвятиться поліцейській службі, за те перша донька перейме крупярське ремесло. І як на те зложилося, що у Василя та Анелі Сороків довгий час було тільки двоє дітей: син Михайло та дочка Людвіся, отже Михайло став поліцаєм, а Людвіся училася від мами крупярства.

Десь на двацятім році подружого життя Василя та Анелі Сороків зявилася у них друга донечка і дістала на хрестинах імя Агрипини. Василеві Сороці було вже під пятьдесятий рік життя, мучила його задуха, а шиночки так вабили його своїми чарами, що додому заходив тільки ночувати. Домашнє життя мало що інтересувало його поза матеріяльним боком. З цього погляду він все був дбайливим та запопадливим ґаздою, що пильно дбав, аби і комора була якслід заосмотрена, і скрині, шафи та комоди не стояли порожні.

(Продовження буде)